

Posudek vedoucího diplomové práce

Jméno diplomantky: **Barbora Smetánková**
Téma práce: **Teoretické koncepce odpovědnosti za újmu způsobenou narozením člověka**
Rozsah práce: **52 stran (včetně seznamu literatury, judikatury, příloh a cizojazyčného resumé 60 stran)**
Datum odevzdání práce: **31. října 2013**
Vedoucí diplomové práce: **doc. JUDr. Karel Beran, Ph.D.**

1. Aktuálnost tématu:

Právní odpovědnost je tradičně spojována s protiprávním jednáním nebo protiprávním stavem, přičemž ona protiprávnost obvykle koresponduje se společensky nežádoucím chováním či jevem. Můžeme však narození a život člověka považovat za nežádoucí, tj. protiprávní jev, který má vyvolávat právní odpovědnost? Už samotná otázka se jeví jako absurdní a zavrženímhodná. Při bližším a nezaujatém pohledu se však ukazuje, že narození i život těžce postiženého člověka může představovat újmu jak pro něj samotného, tak i pro jeho okolí. Teoretické zpracování koncepce odpovědnosti za újmu způsobenou narozením člověka proto považuji za zajímavé a aktuální téma, které vyžaduje zpracování.

2. Náročnost tématu a metoda zpracování:

Nároky na náhradu škody plynoucí z narození člověka jsou podle platného právního řádu ČR sice teoreticky myslitelné, v praxi se však příliš nevyskytují. Diplomantka proto stála před úkolem analyzovat tyto nároky zejména na podkladě cizích právních řádů. Proto se logicky musela i zabývat právní úpravou, na jejímž základě jsou tyto nároky v cizině přiznávány.

Z tohoto hlediska vyzdvihuji skutečnost, že kandidátka tuto práci z valné většiny zpracovala při svém studijním pobytu na univerzitě ve Velké Británii v Cardiffu, což jí umožnilo shromáždit dostatečné množství pramenů, jakož i pochopit na základě konzultací s tamějšími odborníky specifika právní úpravy této problematiky.

3. Kritéria hodnocení práce a struktura práce:

Práce se kromě úvodů a závěru člení na sedm kapitol. V první kapitole diplomantka vymezuje druhy právních nároků, které plynou z újmy způsobené narozením člověka. Konkrétně se jedná o bezprávné početí („*wrongful conception*“), bezprávné narození („*wrongful birth*“), bezprávný život („*wrongful life*“) a nakonec bezprávný potrat („*wrongful abortion*“). V této kapitole diplomantka srozumitelně popisuje, v čem spočívá skutkový základ těchto nároků, zejména na podkladě zahraniční judikatury.

Druhá kapitola se snaží odpovědět na otázku, kdo může být subjektem nároku z tzv. bezprávného života. Zjednodušeně řečeno, jde o to, zdali ten, kdo se narodil, může vůbec požadovat náhradu škody za újmu způsobenou tím, že se narodil. Z tohoto hlediska je proto třeba objasnit právní status a ochranu nenarozeného dítěte. Diplomantka proto zkoumala, jak lze na nenarozené dítě nahlížet z hlediska bioetiky, jaká je jeho úprava v mezinárodním právu, jakož i jaká je právní úprava nenarozeného podle platného práva ČR. Třetí kapitola se zabývá předpoklady vzniku právní odpovědnosti, tj.: protiprávnost jednání lékaře, újmu spočívající v narození člověka a následně také příčinnou souvislost mezi touto protiprávností a způsobenou újmou. Na tuto kapitolu úzce navazuje čtvrtá kapitola, jež je věnována specifické okolnosti protiprávnost vylučující - a sice tzv. informovanému souhlasu se lékařským zákrokem. Cílem

páté kapitoly je odpovědět na otázku, jaký způsob náhrady škody odpovídá újmě způsobené narozením člověka. Z toho důvodu diplomantka analyzuje jak v současnosti platnou a účinnou právní úpravu, tak i právní úpravu, která již brzy vstoupí v účinnost (tj. NOZ).

Velmi zajímavá je šestá kapitola, která obsahuje popis právní úpravy ve Spojeném království. Tam byl již v roce 1976 přijat zákon, který upravuje problematiku újmy způsobené narozením člověka, konkrétně jde o Congential Disabilities Act. Výhodou zákonné úpravy je skutečnost, že pozitivně stanoví, kdy jsou nároky za „bezprávný život“ přípustné a kdy naopak nikoliv. (Příkladem může být vyloučení odpovědnosti matky s výjimkou situace, kdy je řidičkou motorového vozidla a způsobí nehodu.)

Sedmá kapitola se zabývá právě teoretickými a právně filozofickými argumenty pro a proti přípustnosti popisovaných nároků. Je zřejmé, že tyto nároky jsou sporné zejména z morálního hlediska. Může být život a narození člověka chápáno jako cosi protiprávního? Na druhou stranu ovšem nelze popřít, že situace rodičů, kterým se narodí postižené dítě, v důsledku opominutí zdravotnického zařízení, aniž by jim náležela jakákoliv kompenzace spojená s péčí o postižené dítě, není též zcela spravedlivá.

V samotném závěru diplomantka shrnuje právní předpoklady pro přípustnost nároků plynoucích z narození člověka a následně tyto nároky hodnotí z hlediska jejich přípustnosti a nepřípustnosti. Postupuje přitom korektně a uvádí jak názory pro, tak také názory proti. Pro účely obhajoby doporučuji, aby se diplomantka jednoznačněji vyjádřila k otázce přípustnosti těchto nároků podle platného práva ČR, a taktéž k otázce které právně filozofické argumenty považuje z hlediska přípustnosti a nepřípustnosti zmiňovaných nároků za určující.

Strukturu práce považuji za správnou a logickou. Práce je sepsána čtivým a kultivovaným stylem.

4. Práce s prameny a formální úroveň práce

Rozsah práce činí více než 50 stran textu, což je zcela adekvátní tomuto typu kvalifikační práce. Práce obsahuje více než 100 poznámek pod čarou, ve kterých nalézáme odkazy jak na českou, tak na zahraniční literaturu, stejně tak jako i na českou a zahraniční judikaturu. Poznámkový aparát považuji za příkladný.

Domnívám se, že práce má z formálního hlediska bezvadnou úroveň.

5. Závěr

Kandidátka na odevzdané diplomové práci pracovala více než 2 roky, za účelem jejího zpracování podnikla zahraniční studijní pobyt a výsledky jejího bádání nad touto problematikou se staly též součástí specifického vysokoškolského výzkumu v roce 2012 a 2013. Předloženou diplomovou práci považuji z tohoto hlediska nadprůměrnou a domnívám se, že splňuje veškeré předpoklady pro to, aby byla úspěšně obhájena.

V Praze dne 2. listopadu 2013

.....
doc. JUDr. Karel Beran, Ph.D.
vedoucí diplomové práce